

Nr 19

Utlåtande i anledning av väckt motion om förlängning av preskriptionstiden för borgensåtaganden.

Första laguskottet har behandlat en i andra kammaren väckt, till laguskott hänvisad motion, nr 645, av herr *Wahrendorff*. I motionen hemställas, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om prövning av frågan om förlängning av preskriptionstiden för borgensåtaganden.

Beträffande skälen för motionärens yrkande får utskottet hänvisa till motionen.

Motionen har varit föremål för remissbehandling.

Gällande bestämmelser

De allmänna preskriptionsreglerna återfinnes i *preskriptionsförordningen* av den 4 mars 1862. Föremål för preskription jämlikt nämnda förordning är »fordran hos annan i penningar, eller vad det är». Verkan av inträdd preskription är att borgenären »have sin talan emot gäldenären förlorat». Borgenären kan dock använda en preskriberad fordran till kvittning mot genfordran, som gäldenären äger, och om borgenären har panträtt för sin fordran, består denna rätt i regel även om fordringen preskriberats. Preskriptionstiden är tio år och räknas från fordringens tillkomst. Såsom preskriptionsavbrytande åtgärder från borgenärens sida anges i förordningen »stämning» och »lagsökning», varmed likställes skriftligt eller muntligt krav, tillkännagivande av fordringen och erinran. Preskriptionsavbrott kan jämväl ske genom att gäldenären erkänner skulden, uttryckligen eller genom kapitalavbetalning eller räntelikvid. När preskriptionsavbrott inträffat, börjar en ny tioårig preskriptionstid att löpa.

Borgensförbindelser är underkastade de allmänna reglerna om preskription, dock att beträffande borgen såsom för egen skuld -- *proprieborgen* -- finns en särskild s. k. borgenspreskription, varom regler är givna i kungl. förordning av 1798. Enligt denna skall stämning vara uttagen, lagsökning ha skett eller fordran bevakats i konkurs inom tolv månader efter den förfallodag skuldebrevet innehåller eller efter den tid, som utsatts för betalning

av skuldebrevet, vid äventyr att löftesmannen eljest är fri från sin borgen. Emellertid kan löftesmannen avsäga sig den förmån, som ligger i förenämnda borgenspreskription. Så sker också vanligen genom att borgensförbindelsen tecknas att gälla »tills full betalning sker».

Preskription av borgenärens fordran mot huvudgäldenären har till följd, att fordringen inte kan uttagas av löftesmannen.

Utredning rörande fordringspreskription m. m.

I betänkande den 31 december 1956 (SOU 1957: 11) har tillkallad sakkunnig efter verkställd översyn av bestämmelserna rörande preskription av fordran avgivit förslag till — utom annat — ny lag om preskription. Beträffande fordringar i allmänhet har utredningsmannen föreslagit i huvudsak två preskriptionstider, nämligen tre år för vissa det dagliga livets fordringar — bl. a. sådana som härrör från köp av lös egendom, arrende, hyra, tillhandahållande av husrum, förtäring eller undervisning, transporter eller utförande av arbete eller personlig verksamhet — samt tio år för flertalet andra fordringar. Preskriptionstiden skall enligt förslaget i allmänhet räknas från den dag fordringen förföll. Beträffande borgen har föreslagits, att preskriptionstiden för borgenärens fordran mot löftesmannen skall bestämmas efter de för preskription av fordringen mot huvudgäldenären givna bestämmelserna.

I anslutning till sistnämnda förslag anförde utredningsmannen, att det ur systematisk synpunkt syntes vara en avgjord fördel att de båda fristerna för huvudgälden och borgensåtagandet gjordes lika långa, samt att det även i fråga om preskriptionstidens utgångspunkt med hänsyn till intresset av reda och klarhet i det ekonomiska livet framstod som naturligt, att samma bestämmelser gällde för borgenärens fordran mot löftesmannen som för fordringen mot huvudgäldenären.

Yttranden

Utskottet har i den ordning § 46 riksdagsordningen föreskriver inhämtat yttrande från *hovrätten för Västra Sverige*. Därjämte har tillfälle att yttra sig över motionen beretts *Föreningen Sveriges häradsövdingar*, *Föreningen Sveriges stadsdomare* och *Svenska bankföreningen*.

Samtliga remissinstanser har avstyrkt det i motionen framförda förslaget.

Hovrätten för Västra Sverige framhåller i anslutning till vad i motionen

anförts om den, enligt motionären, av bankerna tillämpade metoden med omskrivning av borgenslån, att en sådan åtgärd ej är i och för sig erforderlig för att borgenären skall behålla sin säkerhet och att den påtalade metoden torde bero på praktiska skäl av olika slag, samt anför vidare:

I och för sig synes den tioåriga preskriptionstiden icke utgöra något mera betydande hinder för en bank att medgiva längre löptid än tio år på ett borgenslån som skall amorteras, för den händelse en sådan kredit ur andra synpunkter ter sig påkallad och är tillåten enligt lagen om bankrörelse; i sistnämnda hänseende torde böra erinras om de väsentliga inskränkningar i fråga om löptiden för vissa banklån som framgår av 57 § nämnda lag. En ändring av preskriptionsregeln i den riktning motionären föreslår lär därför blott innebära obetydliga fördelar för kreditväsendet. Några skäl för att en förlängd preskriptionstid skulle vara ändamålsenlig i de talrika övriga fall där borgensåtaganden förekommer har icke anförts i motionen och torde också vara svåra att finna.

Vidare synes vissa invändningar kunna riktas mot den föreslagna lagändringen. Såsom även antydes i motionen framstår det som önskvärt att enhetliga preskriptionsregler gäller för fordringar av olika slag. Härför talar såväl rättssystematiska hänsyn som intresset av reda och klarhet i det ekonomiska livet — — —. Det kan i detta sammanhang framhållas, att den norska och danska lagstiftningen, liksom också i det betänkande om fordringspreskription som år 1957 framlades i Sverige, utgår från att samma preskriptionsregler skulle gälla för fordran mot löftesmannen som för huvudfordringen — — —. Ytterligare bör beaktas, att ett viktigt syfte med preskriptionsreglerna är att trygga gäldenären mot överraskande krav på gamla fordringar, som gäldenären glömt eller sedan länge ansett betydelselösa. En princip, enligt vilken en borgensman skulle vara mindre berättigad till trygghet i detta hänseende än en huvudgäldenär, torde svårligen kunna få någon förankring i allmänna rättsmedvetandet och stundom leda till stötande konsekvenser i det enskilda fallet. Slutligen kan invändas, att en svensk lagstiftning om särskild preskriptionstid vid borgen kunde tänkas försvåra åstadkommandet av enhetliga nordiska regler om fordringspreskription. Åtminstone mellan Sverige och Finland lär ett samarbete för närvarande planeras på detta område.

Jämväl *häradshövdingeföreningen* framhåller, att den av bankerna tillämpade metoden att efter tio år kräva nya reverser och borgensförbindelser icke är nödvändig på grund av gällande lagregler utan att den torde vara grundad på praktiska eller psykologiska skäl, delgivningssvårigheter eller liknande.

Föreningen fortsätter därefter:

Vid bedömande av motionärens förslag bör hänsyn tagas även till borgensmannens intresse. För en borgensman, som under nio år icke erinrats om

den ingångna förbindelsen och under det tionde året blir krävd på att infria den torde detta ofta komma som en smärtsam överraskning. Att ytterligare förlänga den tid, som en borgensförbindelse — utan att preskriptionsavbrott förekommit — äger giltighet synes icke böra ifrågakomma utan mycket starka skäl. Härtill kommer att det skulle medföra vissa olägenheter att införa olika långa preskriptionstider för olika slag av fordringar. En borgensförbindelse förfaller om huvudfordringen upphör att gälla, och det vore därför egendomligt, om de skulle preskriberas på olika tider, låt vara att för huvudfordringen regelmässigt preskriptionsavbrott sker genom räntebetaling eller dylikt. Vissa slag av fordringar, t. ex. på grund av garanti-förpliktelser eller regressanspråk, stå till sin natur borgensfordringarna nära, och det skulle i vissa fall kunna uppstå tvekan, vilken preskriptionstid som skulle gälla.

Stadsdomareföreningen framhåller, att den av motionären påtalade olägenheten med den nuvarande ordningen måste bedömas som förhållandevis ringa och att den i vart fall ej synes utgöra tillräckligt motiv för ett brytande av den enhetliga preskriptionstiden för borgensåtaganden och fordringsrätter i allmänhet.

Bankföreningen erinrar om att i förenämnda betänkande med förslag till ny lagstiftning om preskription m. m. förordats bl. a. att preskriptionstiden skulle räknas, icke såsom nu från fordringens tillkomst, utan från dess förfalldag, samt att föreningen i remissyttrande över betänkandet lämnat detta förslag utan anmärkning. Om denna reform genomföres, kommer, enligt föreningen, de i motionen påtalade svårigheterna att automatiskt bortfalla, till följd varav någon särregel om längre preskriptionstid för borgensåtaganden än för fordringar i övrigt ej blir behövlig.

Utskottet

I förevarande motion hemställs, att frågan om förlängning av preskriptionstiden för borgensåtagande måtte upptagas till prövning. Till stöd härför anföres främst, att de nuvarande reglerna medför olägenheter för banker och andra kreditinstitut, i det att man i fall då borgenslån löper under längre tid än tio år nödgas låta omskriva lånet efter tio år för att ej lämnad borgenssäkerhet skall gå förlorad.

Såsom framgår av den ovan lämnade redogörelsen för gällande rätt och såsom även uttalats i flera av de i ärendet avgivna remissyttrandena är den av motionären påtalade svårigheten icke nödvändigt förknippad med gällande rättsregler på ifrågavarande område. Vederbörande kreditinstitut kan nämligen bibehålla giltigheten av lämnad borgen genom en löftesmannen meddelad erinran om dennes åtagande. Vad motionären härutinnan anfört

inrymmer således ej skäl till ändring i nu gällande bestämmelser. Fastmer framstår det enligt utskottet såsom önskvärt, att enhetliga preskriptionsregler gäller för fordringar av olika slag. Icke blott intresset av klarhet och enkelhet talar härför utan även det förhållandet att, såsom för övrigt ett par av remissorganen påpekat, rättsliga olägenheter skulle kunna uppstå vid en annan ordning. Utskottet finner sig följaktligen icke kunna biträda den av motionären gjorda framställningen och får hemställa,

att förevarande motion, nr II: 645, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 4 april 1963

På första lagutskottets vägnar:

INGRID GÄRDE WIDEMAR

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herrar Ahlkvist, Arvidson, fröken Mattson, herrar Hilding, Wikner, Hjorth, Svanström och Nyman;

från andra kammaren: fru Gärde Widemar, herrar Landgren, Östrand, Gustafsson i Borås, fru Löfqvist, herrar Johansson i Dockered, Edlund och fröken Andersson i Strängnäs.